

IN MEMORIAM

Prof. Dr. P. BRUSSELMANS

Mevrouw Paul BRUSSELMANS,
Mijnheer de Voorzitter,
Heren Ondervoorzitters,
Mijnheer de Vaste Secretaris,
Waarde Collega's,
Mevrouwen,
Mijne Heren,

Toen onze Vaste Secretaris mij enkele maanden terug uitnodigde, een lofrede te houden betreffende wijlen Professor Paul BRUSSELMANS, was mijn eerste reactie deze van een spontaan opwellend entoesiasme deze rijke en veelzijdige persoonlijkheid voor het hoogste wetenschappelijk genootschap van ons land te kunnen voordragen. Tegelijkertijd beschouwde ik dit voorrecht als een uiting van een normale, ik zou bijna zeggen, filiale pieteit daar Professor Brusselmans mij niet enkel als meester onder zijn leerlingen heeft geteld doch ook als een vader heeft opgeleid, behartigd en uitgekozen om hem in zijn taak te helpen en deze nadien verder te zetten. Vlug heb ik nochtans begrepen dat het niet zo eenvoudig zou zijn Professor Paul Brusselmans in enkele woorden te omschrijven en te doen heropleven : het was inderdaad een persoonlijkheid met een zo brede en veelzijdige waaier van interesses en gaven, dat het mij — ongeveer veertig jaar zijn jongere, oorspronkelijk zijn leerling en uiteindelijk zijn vriend — zeer moeilijk voorkomt hem in enkele woorden te tekenen. Ik ben er dan ook van overtuigd,

Mevrouw Brusselmans,

Achtbare familieleden en vrienden,

dat U zult begrijpen dat mijn uiteraard onvolledig betoog voornamelijk bedoelt onze diepe waardering en oprechte dankbaarheid te vertolken als een uitdrukking van hulde en genegenheid niet enkel van mezelf doch ook en vooral vanwege alle leden van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België.

* * *

Paul Brusselmans werd op 25 januari 1892 te Mechelen geboren als oudste van een rijk begaafde familie van negen kinderen, die zeven zonen en twee dochters zou tellen. Hoewel hij de enige geweest is die de geneeskundige traditie van de familie zou verder zetten, mogen wij aanvaarden dat zijn latere roeping tot de Geneeskunde waarschijnlijk geïnspireerd werd door de onverdroten arbeid en het voorbeeld van zijn vader, bekend geneesheer-gynecoloog.

Na zijn humaniorastudies aan het Sint-Romboutscollege te Mechelen, schrijft hij zich in als student in de geneeskunde aan de Universiteit te Leuven. Zijn studies worden onderbroken door de Eerste Wereldoorlog. Hij dient hierbij aan het IJzerfront, wordt krijgsgevangen en naar Duitsland gedurende meerdere maanden afgevoerd. Gerapatrieerd door het Rode Kruis, herneemt hij actief zijn legerdienst.

Eens de bange oorlogsjaren voorbij zijn, hervat hij met moed zijn studies en promoveert tot dokter in de genees-, heel- en verloskunde in 1919. Oorspronkelijk legt hij zich toe op de oogheelkunde en bekwaamt zich hiertoe van 1919 tot 1920 te Parijs in de oogheelkundige dienst van het « Hôpital Lariboisière » en bij Prof. Delapersonne van het « Hôtel Dieu », waar hij het getuigsschrift verwerft van de « Cours de perfectionnement d'ophtalmologie ». Hoewel hij zich nadien voor meerdere jaren als oogarts te Antwerpen vestigt, en er als dusdanig werkzaam is bij het oogheelkundig gesticht van het St.-Elisabethgasthuis, drijven zijn weetgierigheid en belangstelling voor de pathologische ontleedkunde hem in 1928 terug naar Parijs waar hij als « Fellow van de Rockefeller Foundation » zich gaat bekwamen in de Laboratoria van Pathologische Anatomie aan de Faculté de Paris en aan het Institut du Cancer te Villejuif onder de toenmalig toonaangevende leiding van de vermaarde Professoren Roussy en Oberling. Op dat ogenblik voert hij experimenteel werk uit met Delarue, die als zijn tijdgenoot titularis zou worden van de leerstoel voor pathologische anatomie te Parijs. Samen bestuderen de jonge geleerden de opname van korreltjes van een suspensie van lithiumkarmijn die zij langs de trachea in de longalveolen bij de hond laten lopen. Dit onderzoek houdt verband met de fijnere structuur van de alveolaire wand en met de histiocyttaire en macrofagische cellen van het longinterstitium die het karmijn fagocyteren. Hoewel wij

hedendaags over de hulp kunnen beschikken van meer verfijnde technieken — zoals de elektronenmicroscopie, de cytochemie en de immunologie — blijft het probleem van de alveolaire clearance en van de pulmonale verdedigingsmechanismen — denken wij slechts aan de research in verband met de luchtvervuiling of pollutie — even actueel en zijn de lichtoptische observaties van Delarue en Brusselmans nog steeds relevant en toonaangevend.

Paul Brusselmans zal trouwens dit werk voorstellen bij onze Academie en integreren in een mededeling betiteld : « De elementaire longreacties » waar hij na een glashelder betoog ertoe besluit dat de histiocyttaire of monocyttaire elementen geen passief weggeschilferde « endotheel » of « epitheel » cellen zijn, — wat alsdan als een klassieke mogelijkheid werd beschouwd — doch wel en — zoals hij schrijft — « actief beweegbare en fagocyterende elementen... die in de bindweefselige tussenschotten sluipen... ». Hij behaalt dan ook het diploma van de « Cours de perfectionnement d'anatomie pathologique » van de Université de Paris in 1929 en wordt in 1930 bij de Universiteit te Leuven als docent en in 1932 tot gewoon hoogleraar benoemd om voor het eerst in het Nederlands de colleges van embryologie, histologie en pathologische ontleedkunde te doceren, wat hij deed tot aan zijn emeritaat in 1962.

Van de kinderen Brusselmans blijven er trouwens verschillende bij de Alma Mater waar zij een opmerkelijke loopbaan doormaken. Benevens Paul Brusselmans is er kanunnik Jules Brusselmans die als bibliothecaris en Frans Brusselmans die bij de Rechtsfaculteit eminente diensten bewezen.

* * *

Als hoogleraar bij de Faculteit Geneeskunde wachtte Paul Brusselmans uiteraard een drieledige en zeer zware opdracht : het onderwijs, de kliniek en de research, zodat hij zowel als docent en clinicus als vorser de Universiteit moest dienen. Hoewel hij een bescheiden man was, die graag zichzelf onderschatte, zou hij deze drieledige taak op een schitterende wijze vervullen tot aan zijn emeritaat in 1962. Ik zou U dan ook voorstellen,

Mevrouw Paul Brusselmans,
Geachte Familieleden en Vrienden,
Waarde Collega's,

deze drie aspecten van de zo rijk gevulde en lange loopbaan van Collega Brusselmans even te overlopen.

* * *

Als Professor en vooreerst heeft hij talloze generaties geneesheren gevormd voor wie hij een onvergetelijk figuur vormt en de basis gelegd heeft van hun geneeskundige loopbaan. Hij kan moeilijk beter getypeerd worden dan met de woorden die wijlen Professor Dequeker als voorzitter van de Academie tot hem richtte ter gelegenheid van zijn vijfenzeventigste verjaardag... (ik citeer)... : « Gedurende meer dan dertig jaar zijt U geweest de ideale professor : karakteristiek van figuur en stem, zeer ervaren en didactisch tekenaar, een professor die op één jaar tijd al zijn stof onder de knie krijgt, en aldus gans alleen bij de student een stevige basis weet te leggen van de anatomo-pathologie der ziekten en bovendien nog Grieks, Latijn en de eigen Geneeskundige taal aanleert. Om uw vaderlijk hart en medevoelen, zowel in de praktische oefeningen als op het examen, zijn zeer vele oud-studenten U nog steeds erkentelijk ».

Wie inderdaad de colleges als student van Professor Paul Brusselmans heeft bijgewoond, kan niet vergeten hoe de Professor — precies 7,5 minuten na het aangekondigd college-uur — in een kraakwitte jas gehuld het nokvolle auditorium van Pathologie in het Vesalius Instituut binnenstapte.

Op het spreekgestoelte stonden dan reeds enkele opmerkelijke anatomische stukken uit zijn museum van embryologie en pathologie opgesteld — opgeblazen polykystische nieren, grijnzende anencefalen, krochtige caverneuze longen, enz. — het thema van het college aankondigend. Met zwierig gebaar, overtuigende, overtuigende en volle stem en vooral met hart en ziel, spande Professor Paul Brusselmans zich dan in om op een zo eenvoudig mogelijke manier het zijn studenten diets te maken. Elke les was een pareltje van helderheid, didactiek en entoesiasme. Hoewel zijn onderwijs tot het eerder dorre basisonderwijs van het curriculum in de geneeskunde behoorde, overstelpte hij de kandidaat niet met nutteloze details en overvloedige boekenwijsheid; hij bezat de werkelijke kunst dit fundamenteel onderwijs ongekunsteld en levendig in een meer praktisch georiënteerd, een reeds op de kliniek afge-

stemd perspectief te plaatsen. In zijn colleges was de pathologische anatomie zeker geen « dode » wetenschap. Van absenteïsme was er dan ook in zijn lessen geen sprake. De eerste rijen van de hoorzaal werden lang vóór het college-uur door enkele dapperen op voorhand gereserveerd en zijn studenten volgden zijn colleges bijzonder trouw en actief daar zij ondervonden dat wat Professor Brusselmans magistraal had uiteengezet niet meer te vergeten was en hen had verrijkt. Ter illustratie van dit onderwijs in de morfologie beschikte hij over een buitengewoon talent bij zijn tekeningen die hij met enkele krijtjes bijna als een kunstenaar op het bord toverde. Met een fijne zin voor schalkse humor, merkte hij trouwens in dit verband en ietwat monkelend en guitig aan zijn vrienden op « dat wie niet kon tekenen, beter geen geneeskunde studeerde... ».

Naast dit theoretisch onderwijs leidde hij zelf voor kleinere en reeds bijzonder talrijke groepen de praktische microscopische oefeningen in de weefselleer en de pathologische anatomie. Spijts het groeiend aantal studenten, hield hij eraan bij elk practicum zelf aanwezig te zijn en zij aan zij in één en dezelfde microscoop zijn studenten in hun microscopeerwerk te begeleiden. Welke student bewaart niet in zijn cursusnota's als een kleinood de pagina, waar de Professor zelf nog eens een of ander moeilijk begrepen punt heeft heruitgelegd of zijn eigen stuntelige tekening heeft bijgewerkt of zelfs hertekend ?

Ook het examen verliep in dezelfde atmosfeer. Met begrip en goedertierenheid werd de kandidaat ontvangen, veelal legde de Professor het zelf nog eens terug uit en met een vriendelijk tikje op de schouder werd er betekend dat deze proef achter de rug was.

Ter handleiding bij zijn colleges schreef Professor Brusselmans voor zijn studenten trouwens meerdere en bijzonder waardevolle handboeken die voor die tijd opmerkelijk geïllustreerd waren en die hij daarenboven elk jaar getrouwvol aanvulde met de nieuwste aanwinsten op het gebied van de geneeskunde, o.m. : Embryologie, Algemene en Bijzondere Weefselleer, de Ziekten van het Hart, van de Bloedvaten en de Longen, de Ziekten van de Nieren en de Urinewegen, de Ziekten van de Lever en van de Galwegen, Algemene Pathologische Ontleedkunde, de Ziekten van het Skelet.

Professor Paul Brusselmans vervolgens als clinicus en patholoog-anatoom typeren is opnieuw,

Mevrouw Brusselmans,

Geachte Familielieden en Vrienden,

Waarde Collega's,

het tijdperk oproepen waar niet enkel de medische faculteit te Leuven doch ook talloze collega's alover het ganse Vlaamse land — chirurgen, gynecologen, internisten — op het alom gewaardeerd, scherp en zeker diagnostisch advies van Professor Brusselmans beroep deden. Ook hier was de taak zwaar; benevens het microscopisch onderzoek dat hij lange jaren alleen moest uitvoeren, schreef hij eigenhandig zijn gezagvol advies dat zeer vlug binnen de 1 à 2 dagen toekwam en waarbij de nodige humor dikwijls niet ontbrak. Aldus werd hij geconfronteerd met de meest gevarieerde problemen uit de pathologie en het zal ons dan ook niet verwonderen dat Professor Brusselmans zijn opgedane ervaring weergegeven heeft in verschillende, zeer genuanceerde manuscripten. Eén der thema's dat hij regelmatig aansneed, betreft « de onzekere grens tussen goedaardige en boosaardige tumoren », een probleem waarmee hij als diagnostisch anatomopatholoog dikwijls gekweld was. In dit verband schreef hij in 1959 : « het werd de studenten in hun geest geprent, van hun eerste doctoraat af, dat er een hemelsbreed verschil bestaat tussen tumoren, die men goedaardig noemt, en andere die boosaardig heten... Nochtans en reeds van onze eerste lessen af, betreffende de gezwellen, lieten we horen dat het verschil niet zo dadelijk opvalt tussen, bij voorbeeld, zekere bindweefselige sarcomen en zekere fibromen. » Verder werkend en studierend op dit thema, zal college Brusselmans enkele opmerkelijke monografieën wijden aan dergelijke grensgevallen uit de pathologie, — borderline lesions, zegt men later graag — en wel meer bepaald betreffende de zogenaamde maligne myomen van het spijsverteringsstelsel, de metastaserende schildklieradenomen, het zogenaamd maligne adenoom van de baarmoederhals oorspronkelijk door Professor Goormagtigh te Gent beschreven, sommige lymfadenosen, de moeilijke histologische prognose van de trofoblasttumoren, de misleidende beelden in de borstbiopsies zoals scleroserende adenositis bij de fibrokystische mastopathie van Reclus.

Talrijke andere thema's waarvan we regelmatig studies van zijn hand aantreffen, tonen zijn levendige interesse voor anatomo-

klinische correlaties en gedetailleerde morfologische beschrijvingen in verband met de meest gevarieerde domeinen uit de pathologie. In dit verband ging zijn aandacht voornamelijk naar de lever- en de nierpathologie, waar één zijner geliefkoosde onderwerpen « de kritiek der nephrosen » mag genoemd worden.

Het zal ons dan ook niet verwonderen dat Professor Paul Brusselmans — ideale professor, gezagvol anatomopatholoog en minzame collega — door zijn vrienden van de Faculteit Geneeskunde tot Dekaan verkozen wordt. Als primus inter pares zal hij deze hoge functie met wijsheid en diepe menselijkheid waarnemen in 1952-1953, later trouwens opgevolgd door zijn ware vriend, Professor Paul Lambin.

Het derde aspect van de professorale loopbaan van Paul Brusselmans, nl. zijn research-activiteit, houdt eng verband met zijn activiteit als trouw lid van deze Academie. In de Verslagen en Verhandelingen van de Academie vinden wij inderdaad de studies terug die hij op de vergaderingen met kleurrijk woord en inslaande betoogtrant voorstelde.

Professor Paul Brusselmans werd in 1946 tot corresponderend lid van ons genootschap verkozen nadat collega Thomas uit Gent in 1945 zijn werk had voorgedragen betreffende het « Histologisch onderzoek van de longen van doodgeborenen in de gerechtelijke geneeskunde ». Of de longen van een kind geademd hebben of niet, dus om te beslissen of het kind levend of dood ter wereld kwam, was en blijft een netelig probleem uit de forensische geneeskunde. Op het ogenblik dat Paul Brusselmans zijn werk ondernam, werd soms nog de van oudsher bekende zwemproef of docimasie als doorslaggevend argument toegepast. Wanneer de longen die geademd hebben, in water worden gedompeld, zouden zij drijven omdat zij lucht bevatten; de longen die niet geademd hebben en die bijgevolg geen lucht bevatten, zinken naar beneden, tot op de bodem. Maar die « zwemproef » kan — zoals Brusselmans schrijft — uiteraard niet in elk geval met goed gevolg worden toegepast. Wanneer zich namelijk rottingsgassen in de organen hebben ontwikkeld, heeft die proef geen waarde meer. Om die kwestie te beslechten, onderzoekt Paul Brusselmans stelselmatig en vergelijkend histologisch de longen van baby's die geleefd en dus geademd

hebben en van doodgeborenen. Bij dit onderzoek past hij al de toenmalig beschikbare histologische technieken toe en beschrijft met zorg en rijkelijk geïllustreerd zijn observaties. Reeds op dat ogenblik typeerde collega Thomas zeer raak een fundamentele karaktertrek van Paul Brusselmans doorheen zijn manuscript. Schrijft hij inderdaad niet in zijn verslag dat het hier een werk betreft dat — en ik citeer — « ... ertoe bijdraagt dogmatische opvattingen van kant te zetten en soms al te vlug besluitende deskundigen tot nadenken aan te zetten ».

In 1948 werd hij benoemd tot titelvoerend lid. Hier werd hij door onze Vaste Secretaris, Professor Lacquet, geschetst als... — ik citeer — « ... een zeer trouw lid van de Academie, die regelmatig de vergaderingen bijwoonde, actief deelnam aan wetenschappelijke besprekingen, (...), en tevens aan talrijke commissies zijn medewerking verleende. Zijn collega's werden vrienden, die hem hoogschatten om zijn veelzijdige wetenschap, zijn administratieve ervaring (...) en zijn gulhartige, spontane oprechtheid. Hij werd verkozen tot tweede Ondervoorzitter voor 1954 en tot eerste Ondervoorzitter voor 1955. In 1956 was hij voorzitter van de Academie ».

Mevrouw Brusselmans,
Geachte Familieleden en Vrienden,
Waarde Collega's,

waarschijnlijk kan ik moeilijk een beter en meer gepast woord vinden om U nu posthuum doorheen Paul Brusselmans aan te spreken dan met de woorden die hij zelf als aantredend voorzitter tot de Academie richtte in 1956 en die hij waarschijnlijk ook nu — ter gelegenheid van deze lofrede — zou herhalen : « Mijn eerste woord is een woord van dank, van diepgevoelde dank, om al het vriendelijke dat U van mij hebt gezegd, en waarvan natuurlijk wel wat moet afgedaan worden, maar dat ik begrijp en excuseer om onze reeds oude en diepe vriendschap; aan U allen, Collega's, die me tot voorzitter van Uw hoog gezelschap hebt verkozen (...). Men ontvangt geen kroon, als men niet met de kroon op het hoofd geboren is, zonder het gewicht van die kroon, diepdrukkend tot in zijn hart te voelen. Zal ik, ja kan ik, me eervol van mijn ere-taak kwijten en Uw verwachtingen niet teleurstellen? De rij van hen die me zijn voorgedaan en de Academie zulke luister hebben

bijgebracht, laat me niet veel hoop evenwaardig te kunnen zijn. Ze houdt me zeer nederig... ».

* * *

Nu ik de driedelige taak van Professor Paul Brusselmans — vooreerst als docent, vervolgens als clinicus-patholoog-anatoom en tenslotte als vorser en academicus — heb gepoogd te omschrijven, zou men kunnen veronderstellen dat ik hiermee de rijk gevulde loopbaan van onze betreunde collega heb uitgediept. Niets is nochtans minder waar; zoals U allen weet, hebben wij nog geen hulde gebracht aan wat ik het levenswerk van Paul Brusselmans zou noemen, nl. het « Belgisch Tijdschrift voor Geneeskunde » en waarmee hij — zoals collega Borghgraef, dekaan der Faculteit, het bij zijn gelegenheidstoespraak bij de plechtige rouwdienst op 14 september 1974 in de St.-Pieterskerk te Leuven opmerkte — « een uiterst verdienstelijk en uitzonderlijk collega is geweest zowel voor onze Faculteit als voor de geneeskunde in het Vlaamse land ». Nooit zal genoeg en luidop de onschatbare rol verkondigd worden van Professor Paul Brusselmans als medestichter, hoofdredacteur en beheerder-secretaris van het « Belgisch Tijdschrift voor Geneeskunde ». Men hoeft zich hierbij vooreerst de algemene verwarring te herinneren die onmiddellijk volgde op de Tweede Wereldoorlog, en waarbij de behoefte bestond aan een degelijk nederlandstalig tijdschrift voor geneeskunde, — een behoefte die vooral aangevoeld werd in de jonge Vlaamse Academie voor Geneeskunde en — een tijdschrift dat de tolk zou zijn van de nederlandstalige Faculteiten voor Geneeskunde van het land en zich in het bijzonder zou toelagen op het verspreiden van het voortgezet, post-universitair onderwijs. Waar iedereen entoesiast akkoord ging met het initiatief, moest nochtans voor de verwezenlijking een centrale spil, laat ons toe te zeggen een trekpaard gevonden worden dat zich zou opofferen om dergelijk tijdschrift te doen leven en bloeien. Te Leuven viel de keuze op Professor Paul Brusselmans, te Gent bij Professor Jan Bouckaert, die beiden onverwijd van wal staken en voor wie het Belgisch Tijdschrift voor Geneeskunde het begin vormde van een grote achting en een diepe en innige vriendschap.

Een tijdschrift aanvatten is voorzeker geen sinecure, maar tekenend voor de geest waarin het werd ondernomen is de « Ter Inleiding » bij het eerste nummer in september 1954 : ... ik citeer

... « Er is behoefte aan een Vlaamschtalig Tijdschrift waar de Geneeskundige Wetenschap zich kan uiten, een blad dat de jongste aanwinsten der geneeskunde aan den practiseerenden arts mededeelt, een blad dat de Vlaamsche geneesheren met elkander in voeling brengt. Het wil en zal een hoogstaand tijdschrift worden ». Beeldend ook voor de geest van de redactiesecretarissen was de slotbemerking van dit editoriaal : « Aanvankelijk zal het Belgisch Tijdschrift voor Geneeskunde elke maand op 32 of 40 blz. verschijnen. Wij kunnen het geen kwaad noemen dat wij verplicht zijn zoo stilletjes te beginnen; zoo zijn wij zeker steeds beter te kunnen doen. Een schipper weet dat men beter kalmpjes van wal steekt; eens van wal, in volle zee, halen wij de hoge zeilen op ! »

Eens in het zadel en spijs zijn reeds zware taak, zette Professor Paul Brusselmans zich met volle inzet aan het werk. Hij beschikte hierbij over een zwierige en scherpe pen, beheerste boven alles de nederlandse taal op meesterlijke wijze en verzorgde niet enkel het beheer en de administratie, doch stelde ook zelf de nummers samen, verzorgde eigenhandig de briefwisseling met de auteurs, verbeterde zelf nog eens zowel kopij als drukproef, en onderhield nauwgezet de betrekkingen met de drukkerij. Onder zijn impuls groeide het Belgisch Tijdschrift voor Geneeskunde dat in 1945 168 bladzijden telde, reeds tot 808 bladzijden in 1946, om nadien regelmatig op 1300 à 1400 pagina's jaarlijks te verschijnen. Aanvankelijk om de maand werd reeds van 1 januari 1947 overgegaan tot een veertiendaagse uitgave. Wanneer men bedenkt dat hiervan werkelijk geen letter niet door Professor Paul Brusselmans werd gecontroleerd, kunt U begrijpen dat hij — zowel op het laboratorium als thuis — onverpoosd verdiept was in « zijn » Tijdschrift, druk lezend maar ook zelf bijzonder talrijke « Overzichten en Referaten » schrijvend in de hem eigen pittige en sappige stijl. Af en toe liet hij in « zijn » tijdschrift trouwens en benevens de geneeskunde ook zijn persoonlijke interesse voor de taal en de geschiedenis der geneeskunde in korte en gevatte aantekeningen doorschemeren. Tijdens zijn 29 jaar onverpoosd werk, schreef hij aldus persoonlijk — anoniem of met P.B. ondertekend — een 3000 blz. referaten en verzorgde de redactie van ongeveer 37.000 bladzijden.

Ten gevolge van de splitsing van de Geneeskundige Faculteit te Leuven in een Nederlandstalige en een Franstalige Faculteit, kwam de sedert 1958 bestaande Nederlandstalige vertaling van de

maandelijkse « Revue Médicale de Louvain », het « Leuvens Geneeskundig Tijdschrift » in januari 1964 onder het beheer van de nieuwe Vlaamse Faculteit. Om dubbel gebruik te vermijden versmolten beide tijdschriften tot « Tijdschrift voor Geneeskunde », orgaan van de Nederlandstalige Medische Faculteiten in België, dat in 1966 als 22ste jaargang van het « Belgisch Tijdschrift voor Geneeskunde » en als eerste jaargang van de nieuwe reeks verscheen. Aldus werd ook in verdere expansiemogelijkheden voorzien; en inderdaad, na enkele maanden omvatte de redactieraad niet enkel Leuven en Gent doch werd ook uitgebreid met vertegenwoordigers van de Nederlandstalige Faculteiten van Geneeskunde van de Vrije Universiteit Brussel en van de Universitaire Instelling Antwerpen, onder het voorzitterschap van Professor J. Vandenbroucke, voorzitter van onze Academie. Ook werd vanaf 1969 een jonge kracht, Professor I. Leusen van Gent, als hoofdredacteur opgenomen.

Aldus werd tenslotte een diepe droom van collega Paul Brusselmans bekroond. Dank zij zijn totale inzet, was het Tijdschrift voor Geneeskunde uitgegroeid tot een hoogstaand, graag gelezen, wijd verspreid en representatief instrument van nascholing doorheen het ganse Vlaamse land.

* * *

Mevrouw Paul Brusselmans,
Geachte Familieleden en Vrienden,
Waarde Collega's,

hierbij heb ik gepoogd een figuur als Paul Brusselmans te omschrijven. In feite heb ik meteen een brok geschiedenis van de Geneeskunde in België geschetst. Iedereen weet dat die rijke loopbaan, dit uitzonderlijke leven niet zou mogelijk geweest zijn zonder een echt, innig en gelukkig familieleven waar U, Mevrouw, Paul Brusselmans dag aan dag hebt bijgestaan, opgemonderd en gesteund. Zoals ik U, Mevrouw, bij het begin reeds zegde, kan deze academische lofrede — spijs al mijn inspanningen — U uiteraard slechts schraal de volle en warme persoonlijkheid van Paul Brusselmans oproepen. Het was een goed mens, een teergeliefde echtgenoot met een gouden hart, die zijn woord altijd getrouw bleef en zijn leven deelde met de ganse familie Brusselmans. Deze goed-

heid hebt U beiden trouwens getoond bij het opnemen bij U thuis van een Hongaars meisje, vluchteling bij de opstand in Hongarije enkele jaren terug. Het is een groot geluk geweest voor Professor Paul Brusselmans en U zelf, nog enkele weken vóór zijn heengaan uw pleegkind met haar echtgenoot en drie kinderen — nu te Cleveland in de V.S.A. — nog te hebben weergezien, terecht verheugd om hun bloeiende loopbaan aldaar.

* * *

Ik verzoek U dan ook, Mevrouw Paul Brusselmans,
Geachte Familieleden en Vrienden,
Mijnheer de Voorzitter,
Heren Ondervoorzitters,
Mijnheer de Vaste Secretaris,
Mevrouwen,
Mijne Heren,

deze openbare zitting en lofrede voor wijlen Professor Paul Brusselmans te willen beschouwen als een blijk van onze echte waardering, diepe genegenheid en ware vriendschap voor onze meester, wijlen Professor Paul Brusselmans.
